

Etikodrama

ETHICODRAMA

Selim KADIOĞLU*

* Dr. A.Ü.Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıp Tarihi ve Deontoloji ABD, Doktora Öğrencisi

ÖZET

Mart 1995'de, Ankara'da, klasik bir oyundan uyarlanmış bir sahne gösterisi "etikodrama" adı altında sergilen-di. Bu makalede, sözkonusu örnekten yola çıkılarak etikodrama terim ve kavramı ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etikodrama, Etikkuşu, Etikeğitimi

T Klin Tıbbi Etik 1995, 1:6-7

Etik sorunlar, edebiyat ve tiyatro, sinema gibi gösteri sanatlarında, eskiden beri konu malzemesi olarak değerlendirilegelmiştir. Değer sorunlarının, yetkinlikle dile getirildiği birçok örneği içeren bu alanlarda, amaç eseri oluşturmak; sanatsal yaratımı gerçekleştirmektir. Tema olarak işlenen sorun, yaratıcının duyarlılığına koşut önemsemeye vurgulanmakta ve araç niteliğinde bulunmaktadır.

"Etikodrama" fikrinin çıkış noktası bu amaç-araç konumlarının değiştirilmesidir. Etikodramatizaysonda eser verme, etik sorunu betimleme yöntemi olarak kullanılır. Özgün adı ve çatışan tezlerden birini savunma değil, bizatihi sorunu betimleme kaygısı, etikodramayı başka "ahlaki müsamere"lerden ayırır.

Etik sorunu ele almanın gerek amaç, gerek araç oluş hallerinde, tamamen otantik olmaktan, tamamen imgelem ürünü olmaya uzanan spektrum üzerinde bir noktada, bir öyküleme sözkonusudur. Tüm bu öykülemeleri, hatta sanatsal boyut taşımayan basit örneklemeleri; "etik sorunu yansıtan her türlü kurgu ve tasarımları", "etikkuşu" (etikfikşin: ing. yazılışı ethic-fiction) olarak adlandırıyorum.

Geliş Tarihi: 30.03.1995

Yazışma Adresi: Seftin KADIOĞLU

A.Ü.Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Tıp Tarihi ve Deontoloji ABD,
Sıhhiye 06100 ANKARA

SUMMARY

In March 1995, a stage spectacle, adapted from a classical play was presented under the name of "ethicodrama". In this article the term and concept of ethicodrama is considered, starting out with the above-mentioned example.

Key Words: Ethicodrama, Ethic-fiction, Ethics education

T Klin J Med Ethics 1995, 1:6-7

"Etikodrama"yi da, etikkuşu çerçevesinde, "bir etik sorunun çatışan tezlerinin dramatik yapı içinde, oyun kişilerince dile getirilmesi" şeklinde tanımlıyorum.

Etikkuşu ve etikodrama terimlerinin, türetilmelerine ilham veren bilimkuşu ve psikodrama terimleriyle bileşik sözcük elemanları arası anlam ilişkisi yönünden örtüşük hatta koşut olmadıklarına dikkat çekerek, genelde geçerli bu saptama ve tanımlamalardan tıp etiği özeline ve uygulama boyutuna geçelim.

Dar anlamda; tıp etiğinin bir alt veya yan dalı olarak etikodrama, medikal hüminitez (ing. yazılışı medical humanities) kapsamında, etik ile yazın ve gösteri sanatları arasında konumlanıp bir köprü oluşturmaktadır. Bu bağlantının, tarih-deontoloji-etik içerikli disiplin spektrumumuzu genişletme olasılığını, çok olumlu buluyorum.

Etikodramanın bir yöntem olarak, eğitim ve tartışma ortamlarında sorunların temel ikilemelerini kısa, açık, çarpıcı ve zarif şekilde ortaya koyabilir olduğunu düşünüyorum. Özellikle, "biyoetikçi'nin ikilemi objektif kalarak tanıtip açıklamak durumunda bulunduğu ortamlarda, onu kuru söylemden ve olası eyyamcılık ithamından kurtaracak bir alternatif olduğu kanısındayım.

Özel ilgi yönelimi, yetenek ve örgütlenme gerektirmekle kullanılabilirliği sınırlansa da, bu yöntemin olanaqlar el verdiğince gündeme gelmesinde yarar görüyorum.

Nitekim, bir tıp etiği sorunu boyutuyla organ aktarımını işleyen ilk etikodrama gösterisi, 13 mart 1995'de

Ankara'da eski konservatuar binası sahnesinde tıp uğraşlarına mensup amatör bir kadro tarafından gerçekleştirildi. Oyun metni V.Şekspir'in (ing. yazılışı W. Shakespeare). Culyus Kayzar (lat. yazılışı Julius Caesar) tragedyasının üçüncü perde ikinci sahnesindeki iki tiradın orijinal ve konuya uyarlanmış hallerinden oluşuyordu. Aynı konuda bir panelin de yer aldığı bu organizasyon, tıp haftası etkinliği olarak A.T.O. Etik Bürosu tarafından yapıldı.

Gösteriyi hazırlayan ekip etikodrama ve değişik etikkurgu denemelerini sürdürmek üzere, "Etikodrama Kumpanyası" ismiyle örgütlenmeye yöneldi.

Bir yıl önce A.Ü.T.F. Deontoloji A.B.D nda irticalen çizdikleri Hekim Hipokrat ve hasta Pısagor kompozisyonlarıyla etikodramaya ilham veren Dr.Ney'i ve Dr.Göksel'i; 13 Mart'daki gösterinin fikir anası Dr.Pelin'i; kuram, eylem ve adlandırımın orijinalitesini fark edip yayın konusu olmasını öneren ve destekleyen Dr.Oğuz'u ve Dr.Örs'ü; saygı ve minnetle anarak yazımı bitiriyorum.

Ankara, Mart 1995